

Nem tantárgy, csak vetélkedő

KRESZ Ki mit tud az iskolákban

Új tanév, új tantárgy: szeptembertől az ország összes középiskoláira kiterjesztik a KRESZ-vetélkedők megszervezését. Századunk nagy technikai forradalma a közlekedésben is jelentős változást hozott. Ennek egyik mindennapos jelensége: az autók. Eppen ezért, minden eddiginél több eszközzel kell terjesztenünk a közlekedési műveltséget. Különösen vonatkozik ez a fiatalokra. A tudatformálás és a feltételes reflexek helyes kialakítása könnyebb és eredményesebb fiatalon, mint idősebben. A közlekedési ismeretek terjesztését gátolja az iskolákban a tananyag közismert „robbanása”, az a körül-

mény, hogy a kötelező órakereteket már nem lehet tovább növelni. Ezért választottuk a játékos formát: a KISZ-szervezetek a vetélkedőket beiktatják munkaprogramjukba, s a tanítási idő után kerül sor a játékos tanulásra. A Művelődésügyi Minisztérium közlönyében megjelent felhívás segítségével ad minden iskolaigazgatónak a feladat végrehajtásának. A Közúti Balesetelhárítási Tanács és a Művelődésügyi Minisztérium első nagyszabású, közös munkaprogramja ez. A vetélkedő a diákok testi egészségét védi, mert a balesetek ellen a leghatásosabb védekezési mód a közlekedési szabályok ismerete és a fegyelmezett közlekedés.

Az iskolák a Közúti Balesetelhárítási Tanácstól megkapják a vetélkedők anyagát és forgatókönyvét. Az iskolaigazgatók ennek alapján rendezik, szervezik meg a KRESZ Ki mit tudját. Az ismeretterjesztést filmvetítésekkel, apró ajándékokkal segítik. Felhasználhatók az általános iskolák VI. és VII. osztályai részére rendszeresített KRESZ-tankönyvek is. A KISZ Központi Bizottság építőtáboraiiban és a Művelődésügyi Minisztérium üdülőiben már megkezdődtek a vetélkedők. A táborokban több ezer diák tanulja a közlekedési szabályokat. Ezek a nyári vetélkedők próbái az ősszel induló nagyarányú, országos mozgalomnak.

„Szeged-Külváros”

A direktórium a tanyavilágban

Máig vitatott: elkerülhetetlen és helyes volt-e, hogy a városkormányzó ezres ultimátumára a Tanácsköztársaság helyi szerve, a forradalmi intéző bizottság és direktórium, valamint sok önkéntes 1919. március 21-én hajnalban elhagyta a várost. Már a kortársak is elismerték, hogy a város elhagyása nem volt a város elhagyása, hanem a város elhagyása. Kun Béla is helyteltette, hogy a szegedi vezetők irányítás nélkül hagyták a várost, s azt óhajtották, a franciákkal meg-egyeztetést keresve, térjenek vissza. Csak hogy a Tanácsköztársaság elleni román és cseh támadás ezt már lehetetlenné tette.

Ha utólag sajnáljuk is, hogy a város forradalmi vezetői a kelletténél korábban elhagyták helyüket s ezzel meggyorsították az ellenforradalom hatalomra kerülését Szegeden, azt a szegedi direktórium történelmi érdemének kell tekintünk, hogy kint a tanyavilágban megtalálta sajátos feladatát, és legalább ott szolgálta a forradalom ügyét egészen az országos bukásig, augusztus elejéig.

A direktórium először Kiskunfélegyházára ment. Innen küldte föl a fővárosba Wallisch Kálmánt, hogy tájékoztasson a forradalmi kormányzótanács milyen szerepet szánt nekik. Ott találkozott a városban maradt munkástanács küldöttjeivel Cseh Imrével és Bródy Mihállyal.

Április 16-án a direktórium Felsőközpontba, a mai Falástyára jött vissza, és kiküldte a hatalmas, 140 000 földnyi szegedi tanyavilág közigazgatásának a proletárforradalom szellemében való megszervezéséhez. „Szeged-Külváros” néven fogták össze a korábban kapitányságokra fölosztott külterületet. Az addigi tanyai kapitányok helyett bizalmiakat választottak. Kívülük július 1-én mind Felsőközponton, mind Alsóközponton (a mai Mórahalom) tanácsot is választottak. Mindkét helyen tíz-tíz tagú intéző bizottság vezette az ügyeket. Alsóközponton Szalay János és Katona András, Felsőközponton maga a szegedi direktórium (Czibula Antal, Udvardi János és Wallisch Kálmán) vezette a közigazgatást. A karhatalmat dr. Drejer (Drégely) József rendőrkapitány vezette. A tanyákon álló vörösrészt látta el.

A direktórium hamarosan rendezett közigazgatást, közbiztonságot teremtett. Adót és fűbért szedett elárverezteté az öszezéki nádat, s jövedelméből fizette tisztviselőit, az orvosokat, tanítókat. A Forradalmi Kormányzótanács is küldött pénzt.

Viszonyzásul a főváros ellátására élelmiszereket: állatokot, zöldséget, gabonát, gyümölcsöt vásároltak és rekviráltak. Ugyanakkor, mint Szalay János visszaemlékezéséből tudjuk, Budapestről rézgálicot hoztak, hogy a szőlőgazdákat segítsék. Oltvai Ferenc kutatásai szerint a direktóriumnak még arra is gondja volt hogy könyveket vásároljon a fővárosból a tanyai lakosság művelődési igényeinek kielégítésére, vagy legalábbis fölkelésére, világnézetű nevelésére.

Jellemző, hogy utóbb a Horthy-rendszer ellenforradalmi bírósága, a külvárosi direktórium elfogott vezetői, elsősorban Czibula Antal ellen mást nem is tudtak vádként fölhozni, mint olyan igazgatási tevékenységet, amelyet korábban is, későbbben is, minden szakigazgatási szerv ellátott, különösen a háború alatt. (Rekvirálás, fűbérbeszedés, nádeladás stb.). Csak hogy mindezt a természetes, sőt humánus tevékenységet azzal ítélte meg, hogy „törvénytelen kormányzónak minden ténye törvénybe ütköző”. Ezen az alapon ítélték el Czibulát, Stéhlit és társaikat.

Jelentős szerepe volt a külvárosi direktóriumnak a júniusi nagy sztrájk kibontakozásában, a szegedi munkásság ellenállásának erősítésében. Pünkösdkor június 8-án Alsóközponton Szabó János és Szalay János, Felsőközponton Wallisch Kálmán és Udvardi János szölt a tanyák népéhez. A minap volt ötven esztendeje, 1919. július 20-án számos helyen újabb népgyűléseken tett hitet a tanyavilág a Tanácsköztársaság mellett, és emelte föl szavát a Szegeden egymást váltó ellenforradalmi alakulások, ún. szegedi kormányok ellen. Szatymazon Wallisch Kálmán, Felső-

központon Czibula Antal, Sándorfalván Udvardi János, Sövényházán Stéhlit István, Kiskundorozmán — ugyanaznap délután — szintén Wallisch Kálmán tartott beszédet. A gyűlések a következő határozati javaslatot fogadták el:

A népgyűlés a legnagyobb lelkesedéssel veszi tudomásul az antantproletárság e hó 21-én megnyilvánuló tüntetését a tanácsrendszer mellett. Kijelenti, hogy utolsó leheletéig kitart a proletárdiktatúra mellett, és hogy a munkásság a hétfő esti népgyűlések tartásától csak azért tekint el, mert az ideikenyeret biztosítani akarja. Szeged környékének népe egyúttal odaköltözték a Szegeden újjáalakult ellenkormányra, hogy ne meresszen a földműves népre számítani, takarodjék el, éppúgy, mint a Károlyi Gyula kormánya és ne várja be, hogy kaszával és kapával kergessék el. Éljen a III. Internacionálé! Éljen az antantproletariátus!”

Sajnos, az európai munkásság szolidaritásába vetett országos remények nem teljesültek, a Tanács-Magyarországot szorongató túlerő alig két hét múlva megpecsételte a forradalom sorsát. Elbukott a tanyavilág direktóriuma is, és néhány nap múlva, augusztus 5-én, a szatymazi vérengzéssel megkezdődött a fehérterror bosszúja.

Szeged-Külváros direktóriumának történelmi missziója volt: ez volt a szegedi tanyákon az első proletár államhatalmi és államigazgatási szerv. Nemcsak fönntartotta a proletárhatalmat a kiterjedt tanyavilágban, hanem rendet, biztonságot teremtve megmutatta a szocializmus alkotó, építő erejét is.

Péter László

PIAC Letörték az árakat Megjelent a szőlő is

Két nagy változást lehetett észrevenni a tegnapi piacon: eltűnt a térről a Luna-park, és így több lovas kocsi tudott beállni a megszokott helyre — s végre méltányosak lettek az árak. Ebben nemcsak az játszott nagy szerepet, hogy a kínálat növekedése meghaladta a keresletét, de az is, hogy az állami és szövetkezeti árusítók végre le tudták törni az árakat. A MÉK pavilonjaiban 2,50-ért lehetett paradicsomot kapni, s így hiába próbáltak a kiskereskedők megmaradni a múlt heti 4-5 forintos árszinten. Csupán a csirke árúsítók nem akarják belátni, hogy nem lehet

a hónapok óta makacsul magasan tartott áron rászógni a baromfit a vevőre, ennek aztán az volt a következménye, hogy sok csirke csipogott eladatlanul a piac végén azoknak nagy kárörömmel, akik hiába próbáltak alkudozni. Változatlanul tovább tart az őszi barack-dömping: 5-6 forintnál többet, bármilyen szép is volt az áru, nem volt hajlandó senki sem kiadni. Nagyon zuhant a paprika ára is egyes pavilonokban: a Móra Tszében 7 forintért mérték ki a sárgadinnyét, a múlt heti 4-5 forintos árszint után új kánikulaj primörként megjelent a piacon a szőlő,

ehhez mérten nem is túl drágán.

Aru	Ara (-tól -ig)
szőlő, kg	14,00
sárgadinnye, kg	3,50
őszi barack, kg	4,00-5,00
sárgabarack, kg	2,00-3,00
alma, kg	3,00
körte, kg	3,00
paradicsom, kg	2,50-3,00
paprika, töltényaló, kg	16,00-17,00
zöldbab, kg	2,50-4,00
zöldborsó, kg	8,00-10,00
kelkáposzta, kg	1,50-2,00
tök, kg	0,80-1,00
kartof, kg	5,00-6,00
uborka, kg	2,00-4,00
burgonya, kg	3,00-4,00
vöröshagyma, kg	3,00
fokhagyma, kg	16,00
zöldpaprika, csomója	1,00-1,50
sárgarépa, csomója	1,50-3,00
tojás, db	1,30-1,50
csirke, kg	29,00-30,00
tyúk, kg	24,00-26,00
kakas, kg	22,00

Pártnapok Szegeden

Július 28-án (hétfőn): a Csongrád megyei Tanács Tervező Vállalatnál 16 órakor, előadó: Kovács János; Centrum Áruházban 16 órakor, előadó: Dékány László; a szegedi rendelőintézet tanácstermében a rendelőintézet és a társadalombiztosítási igazgatóság dolgozói részére 15 óra 30-kor, előadó: dr. Balla Sándor.

Július 30-án (szerdán): Nagyalföldi Kőolajtermelő Üzem, algyői barakk-tábor ebédhelyiségében, az olajbányászok részére 14 óra 30-kor, előadó: Kovács Attila; a Csongrád-Bács megyei Téglaiipari Vállalat dolgozói részére a belvárosi I. párt-szervezet Victor Hugo utcai helyiségében, 15 óra 30-kor, előadó: Csadon Gyula.

Július 31-én (csütörtökön): a Szegedi Nyomda Vállalatnál 15 órakor, előadó: Kincses András.

Augusztus 1-én (pénteken): a Szegedi Tervező Vállalatnál 16 órakor, előadó: Halász Árpád; a Postás kultúrotthonban, a szegedi postás szervek dolgozói részére 17 órakor, előadó: Fodor István; az újszegedi kerületi párt-szervezetben 18 órakor, előadó: dr. Ozvald Imre.

Ságvári Endre

„Eltárs és spicli jár a csöndben erre” — mondta a költő azokról a sötét évekről, amikor Ságvári Endre az illegális kommunista ifjúsági mozgalom harcosává vezetőjévé éret. Elvtársakkal és elvtársakért vívta harcát, nyíltan, majd illegálisan szervezett szembe a spiclikkel, a fasizmus fokozódó terrorjával. S igazi hősként esett el a letartóztatására küldött csendőrökkel vívott tűzharcban, 1944. július 27-én.

Ma 25 éve ennek a tűzharcnak. Ságvári Endre utolsó csatájának. Élete virágában ölték meg; meg nem töltötte be 31. esztendejét. De vállalt hivatását betöltötte: szolgálta az eszmét, küzdött elveiért az utolsó szívdobbanásig.

Mint az Országos Ifjúsági Bizottság egyik vezetője került kapcsolatba az illegális KMP-vel. Egyik szervezője az emlékezetes Tompa utcai akciónak, amellyel a nyilas provokációkra adtak választ. Be-börtönözik, kiszabadulása után belép a pártba, mint illegális kommunista tevékenykedik az OIB-ban, 1940-től ő a vezetője. Antifasiszta akciók, szervezkedések, találkozók, tüntetések fűződnek a nevéhez. 1942-től teljes illegálisan dolgozik: nyomdákat létesít, lapot szerkeszt, az ellenálló csoportokat s a fegyvergyűjtést szervezi.

Az egykorú röpirat így búcsúztatja: „Ságvári Endre úgy halt meg, ahogy élt: harc közben. Utat mutatott életével — példát mutat most halálával.” Emléke ma is él, szocializmust építő népünk, ifjúságunk kegyelettel idézi példáját, mint az elhűség és hősiesség szimbólumát.

S. M.

Ámokfutók nyomában

A gyorsajtók és más közlekedési szabálysértők előtt ezúttal „elsőbbséget” kaptak az ittasgépjárművezetők, már ami a rendőrség útját illeti. Kifejezetten csak ittas vezetőket „szűrtünk” ki a közúti forgalomból. Tucatnyi szondát hozott magával a rendőrség. A rádió jött utatitást szerint rákanyarodtunk az algyői műtra, ahonét balesetet jelentettek.

Pataki János 19 éves, Szeged, Déleg utca 33. szám alatti lakos apja személygépkocsijával furikázott a műtra, meghozza ittasan. Két ismerőseivel ivott bort és likőrt, majd hármasban beültek a kocsiába, s 70-essel száguldoztak. Pataki annyit tudott csak rólok, hogy egyikük beceneve Keresztes, a másiké Szájmon. Az ital hatására Pataki elvesztette uralmát a gépjármű felett és átért a menetirány szerinti bal oldalra. Szerencsére éppen abban a pillanatban nem volt szembejövő forgalom, így „csak” a kerékvetőknek szaladtak, s felborultak. Kisebberülést szenvedtek csak, a kocsit talpra állították, hogy továbbmenjenek vele.

Ebben a szándékukban azonban megakadályozta őket egy szemtanú, Márton János Hódmezővásárhely, Pál utca 93. szám alatti lakos. A slussz-kulcsot elvette, s így be kellett várnai a rendőrséget. Amikor a két utas meghalt, hogy közel a rendőrség, otthagyták a bajban Patakit. Árkon-bokron keresztül elszaladtak a helyszínről, hogy kilétük ingoknitóban maradjon.

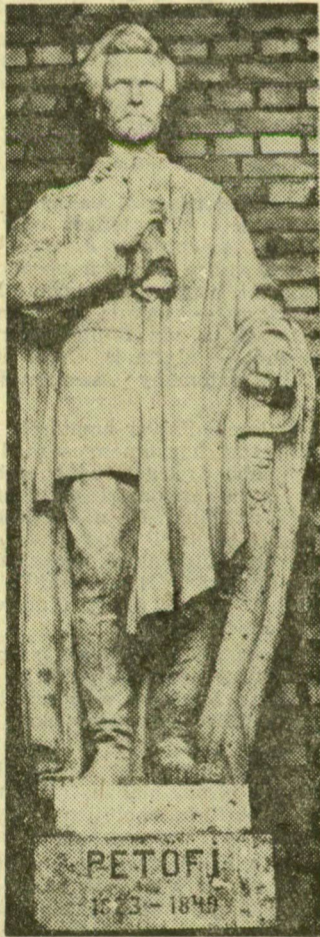
A KS 51-12-es rendszámú motorkerékpárral a Felső Ti-

ami más ittas vezetővel, vagyis ellenőrzés, baleset nélkül megússza ezt a kis ittaságot is — gondolta. Kisteleken, a Kossuth és a Rákóczi utca kereszteződésében nekiszaladt egy tehergépkocsinak. Tóth súlyos sérüléssel került kórházba, s természetesen jogosítványát azonnal bevonták. Utasa, Rác Ferenc Kistelek, Tanya 36. szám alatti lakos viszont örülhetett, hogy csak könnyebb sérüléssel úszta meg a dolgot. De történhetett volna másképpen is, s éppen arra kellett volna gondolnia LX 08-88-as rendszámú motorkerékpárjára Tóth János Kistelek, Tanya 242. szám alatti lakosnak is. Úgy vélte, hogy vele nem történhet meg,

L. F.

Szeged szobrai

Petőfi Sándor (1823—1849)

(8.) A százhusz éve halott Petőfi fehér mészkövből készült, teljes alakú — fali konzolon álló — szobrát Horvai János készítette el a szegedi panteon számára. Nemzeti irodalmunk egyik legnagyobbjának emlékműve egy romantikusabb szellem szerint idézi fel a csatáren hős halált halt poetát.

VASÁRNAP, 1969. JÚLIUS 27.

DÉLMAGYARORSZAG 5